

Selvitys eri vaihtoehtoista hevosten teurastamisen järjestämiseksi

Helsinki 2007

Selvitys eri vaihtoehtoista hevosten teurastamisen järjestämiseksi

Helsinki 2007

Maa- ja metsätalousministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 1.3.2007 työryhmän, jonka tehtäväksi tuli tehdä ministeriölle selvitys eri vaihtoehdoista hevosten teurastuksen järjestämiseksi 30.6.2007 mennessä. Työryhmän tuli työssään ottaa huomioon muun muassa eläinten terveyttä koskevat vaatimukset, ympäristökysymykset sekä hevosten jäljitettävyydelle hevosrekisterin ylläpidossa esitettävät vaatimukset. Työryhmän tuli selvittää myös hevosten teurastamisesta aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset investointukitarpeet ja kierrätysmaksun soveltuvuus järjestelmässä.

Työryhmän puheenjohtajana toimi apulaisosastopäällikkö Veli-Mikko Niemi maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmän jäseninä olivat ylitarkastaja Tauno Junttila (maa- ja metsätalousministeriö), ylitarkastaja Ari Seppänen (ympäristöministeriö), ylitarkastaja Anne Fagerlund (Elintarviketurvallisuusvirasto), eläinlääkäri Kristiina Ertola (Suomen Hippos ry), hevosasiamies Maarit Hollmén (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry), toiminnanjohtaja Mitja Nummenmaa (Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry), tutkija Helena Jansson (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus), FT Minna-Liisa Heiskanen (Hevostietokeskus) ja johtaja Pasi Lähdetie (Elintarviketeollisuusliitto ry). Pysyvänä asiantuntijana oli tallivastaava Kielo Kivilohkare (Suomen Ratsastajainliitto ry). Sihteerinä toimi FT Sanna Airaksinen (Hevostietokeskus).

Työryhmä kuuli seuraavia asiantuntijoita: ylitarkastaja Ilkka Simola (maa- ja metsätalousministeriö), eläinlääkintöneuvos Leena Räsänen (maa- ja metsätalousministeriö) ja jalostusjohtaja Terttu Peltonen (Suomen Hippos ry). Työryhmä on saanut työhönsä liittyen arvokkaita kommentteja myös professori Ilkka Alitalolta, professori Markku Raevuorelta sekä maanviljelijä Erkki S. Reposelta.

Työryhmä kokoontui viisi kertaa.

Työryhmä luovuttaa kunnioittaen muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 20. päivänä syyskuuta 2007

Veli-Mikko Niemi

Tauno Junttila

Ari Seppänen

Anne Fagerlund

Kristiina Ertola

Maarit Hollmén

Mitja Nummenmaa

Helena Jansson

Minna-Liisa Heiskanen

Pasi Lähdetie

Sanna Airaksinen

TIIVISTELMÄ

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 1.3.2007 työryhmän, jonka tehtäväksi tuli tehdä ministeriölle selvitys eri vaihtoehdoista hevosten teurastuksen järjestämiseksi.

Suomessa arvioidaan olevan runsaat 70 000 hevosta ja ponia, joista noin 4 000 poistuu vuosittain. Hevosista noin 1 000 teurastetaan elintarvikekäyttöä varten ja loput 3 000 hävitetään pääasiassa hautaamalla. Hevosten teurastamoon vientiä rajoittavat etenkin hevosenlihan alhainen tuottajahinta, hevosteurastamojen epätasainen maantieteellinen sijoittuminen, pitkät ja kalliit kuljetusmatkat sekä hevosten harrastuskäytön lisääntyminen. Teurastuksen esteenä voi olla myös hevosen rekisteröimättömyys tai sen saama lääkitys.

Nykyisin suuri osa poistettavista hevosista lopetetaan eläinlääkärin tai omistajan toimesta. Tällöin omistaja maksaa sekä hevosen lopettamisesta että ruhon loppusijoituksesta. Vaikeudet hevosen teurastuksessa ja ruhon loppusijoituksen kalleus ovat johtaneet joissakin tapauksissa vanhojen ja sairaiden hevosten kierrättämiseen omistajalta toiselle sekä kuolleiden eläinten hautaamiseen laittomille paikoille.

Vuonna 2006 Suomeen tuotiin lähes miljoona kg jäädytettyä ja noin 50 000 kg tuoretta tai jäädytettyä hevosenlihaa ulkomailta. Tuoreen lihan osuus oli lähes viisinkertaistunut vuoden 2005 tuontimäärään verrattuna, mikä osaltaan viestittää, että hevosenlihan kysyntä on kasvussa.

Työryhmä esittää hevosten teurastuksen ja muiden loppusijoitusvaihtoehtojen edistämiseksi useita toimenpiteitä. Työryhmän mukaan vuonna 2010 tavoitteena tulee olla, että hevosen teurastaminen on mahdollista koko maassa. Työryhmä ehdottaa hevosten teurastusmäärien kaksinkertaistamista nykyisestä. Lisää teurastuskapasiteettia tarvittaisiin erityisesti Itä- ja Keski-Suomeen. Kapasiteetin lisäämistä tulee tukea investointiavustuksilla. Teurastuskuljetusten järjestämiseksi työryhmä esittää kokeiluhanketta. Työryhmän näkemyksen mukaan hevosen lihan markkinointia tulee kehittää siten, että kysynnän lisäyksen kautta saadaan lihan hinta nousemaan. Myös muita hevosen loppusijoitustapoja on työryhmän mielestä kehitettävä. Sivutuotelaistosten ja tuhkaamojen palveluista on tiedotettava paremmin ja parannettava eläinten kuljetusmahdollisuuksia laitoksiin. Työryhmän käsityksen mukaan hevosen eri loppusijoitusvaihtoehdoista on tiedotettava aktiivisemmin hevosen omistajille. Teurastamisen esteiksi usein kuviteltujen lääkitsemis- tai lihan vientisäädösten vaikutuksista olisi tiedotettava teurastamoille, eläinlääkäreille ja hevosen omistajille.

Työryhmä on todennut, että EU:ssa uudistettavana oleva hevosten rekisteröintiä koskeva säädös edellyttäne, että hevosten rekisteröinti ja tunnistusmerkintä tulee täysin kattavaksi. Tämä kehitys edesauttaa hevosten turvallista teurastamista ja muuta loppusijoittamista. Työryhmä on myös pohtinut hevosen rekisteröintiin liittyvän pantti- tai kierrätysmaksun hyviä ja huonoja puolia. Työryhmä ei tässä vaiheessa esitä maksun käyttöönottoa, vaan edellyttää järjestelmän kustannusten ja hyötyjen tarkempaa selvittämistä.

Työryhmän ehdotusten toteuttaminen maksaisi vuosittain noin 1,2 miljoonaa euroa seuraavien 3-4 vuoden aikana. Työryhmä ei ole ottanut kantaa siihen, mistä tällainen rahoitus muodostuisi.

SAMMANFATTNING

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 1.3.2007 en arbetsgrupp med uppgift att göra en utredning om olika alternativ till att ordna slakt av hästar.

Enligt uppskattningarna finns det drygt 70 000 hästar och ponnyer i Finland. Årligen avlivas ca 4 000 hästar. Cirka 1 000 hästar slaktas för att användas som livsmedel och de resterande 3 000 hästarna destrueras i regel genom att de grävs ned. Att hästar inte går till slakt beror i synnerhet på att producentpriset på hästkött är lågt, hästslakterierna ligger ojämnt fördelade i landet, transporterna är långa och dyra samt att hästen i dag används mer som ett hobbydjur. Orsaken kan också vara att hästen inte har registrerats eller att den fått medicinsk behandling.

I dag avlivas merparten av hästarna av ägaren eller en veterinär. Då betalar ägaren såväl för avlivningen som för destrueringen av kroppen. Svårigheterna vid slakt och den dyra destrueringen har i vissa fall lett till att gamla och sjuka hästar har cirkulerat från en ägare till en annan samt att döda djur har grävts ned på olagliga ställen.

År 2006 importerades närmare en miljon kg djupfrost och ca 50 000 kg färskt eller avkyllt kött till Finland. Andelen färskt kött har nästan femdubblats jämfört med år 2005, vilket ger en indikation om att efterfrågan på hästkött håller på att öka.

Arbetsgruppen kommer med flera förslag till åtgärder som uppmuntrar till slakt på slakterier och andra alternativa anläggningar. Enligt arbetsgruppen ska det fram till år 2010 vara möjligt att slakta hästar på slakterier i hela landet. Arbetsgruppen föreslår att slaktmängden fördubblas jämfört med dagens läge. Mer slaktkapacitet behövs särskilt i Östra och Mellersta Finland. Ökningen ska stödjas genom investeringsbidrag. För att ordna slakttransporterna föreslår arbetsgruppen ett försöksprojekt. Enligt arbetsgruppen ska marknadsföring av hästkött stimuleras på det sättet att efterfrågan ökar vilket leder till högre köttpriser. Även andra alternativ ska utvecklas. Om de tjänster som anläggningar för animaliska biprodukter och djurkrematorier ger, ska informeras bättre, likaså ska transportmöjligheterna till anläggningar förbättras. Enligt arbetsgruppens uppfattning ska hästägare informeras aktivare om de olika alternativa anläggningarna som ägarna har att välja mellan. Slakterier, veterinärer och hästägare måste få information om de konsekvenser som bestämmelserna om medicinsk behandling eller export av kött, som man ofta tror är ett hinder för slakt på ett slakteri, innebär.

Arbetsgruppen konstaterar att författningen om registrering av hästar som är under revidering i EU, torde förutsätta en heltäckande registrering och identifieringsmärkning av hästar. Detta bidrar till en trygg slakt på ett slakteri och andra anläggningar. Arbetsgruppen har också diskuterat negativa och positiva sidor av en pant- eller återvinningsavgift i samband med registreringen. För tillfället går arbetsgruppen inte in för en avgift utan förutsätter en närmare utredning om systemets kostnader och fördelar.

För att genomföra arbetsgruppens förslag, behöver man ca 1,2 miljoner euro under de följande 3-4 åren. Arbetsgruppen tar inte ställning till hur finansieringen ordnas.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILANNE	6
2.1 Hevostalouden tunnuslukuja.....	6
2.2 Rekisteröinti ja tunnistus	6
2.3 Lääkitystä koskevat säännökset	8
2.4 Hevosen kuljettaminen teuraaksi	9
2.5 Teurastamokapasiteetti ja kustannukset.....	10
2.6 Hevosenlihan markkinat ja hinta	12
2.7 Sivutuotteiden hyödyntäminen	14
2.8 Hevosen muut loppusijoitusvaihtoehdot kuin teurastus	15
2.8.1 Hautaaminen	15
2.8.2 Poltto	16
2.8.3 Käsittely eläinperäisen sivutuotteen käsittelylaitoksessa.....	16
2.8.4 Haaskakäyttö	17
2.9 Hevosen teurastuksen ja loppusijoituksen taloudelliset kannustimet.....	17
2.9.1 Teurastamot ja sivutuotteita käsittelevät laitokset	17
2.9.2 Kierrätysmaksu	17
2.10 Hevosten loppusijoitus Ruotsissa.....	18
3 TYÖRYHMÄN TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	19
3.1 Visio	19
3.2 Hevosen teurastuksen lisääminen	19
3.2.1 Teurastuskapasiteetin lisääminen määrällisesti ja alueellisesti	19
3.2.2 Hevosen lihan kysynnän edistäminen ja hinnan korottaminen	20
3.2.3 Teuraiden hankintalogistiikan (hankinta ja kuljetus) parantaminen	20
3.2.4 Hevosen sivutuotteiden käytön edistäminen	21
3.3 Muut hevosen loppusijoitustavat.....	21
3.3.1 Tuhkaus- ja hautauspalvelut	21
3.3.2 Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitokset (ml. käyttö suoraan rehuksi)	21
3.4 Hevosen loppusijoitusta yleisesti tukevat toimet.....	21
3.4.1 Yleinen tiedotus.....	21
3.4.2 Hevosen lääkintään liittyvistä säännöksistä tiedottaminen	22
3.4.3 Hevosten rekisteröinnin tehostaminen	22

LIITTEET

1 JOHDANTO

Vuonna 2006 Suomessa oli noin 66000 rekisteröityä hevosta. Hevosia syntyy vuosittain noin 4000 ja niitä tuodaan noin 2 000 yksilöä. Vuosittain hevosia lopetetaan noin 4000 kpl. Vuonna 2006 hevosia teurastettiin elintarvikekäyttöä varten 1000 kpl (30 %) ja loput noin 3000 kpl hävitettiin pääasiassa hautaamalla. Hevosista vain noin 1 % käsiteltiin eläinperäisten sivutuotteiden käsittelylaitoksissa.

Hevosten lopettaminen koetaan suureksi ongelmaksi hevosenomistajien keskuudessa. Hevosia vastaanottavia teurastamoja ei ole tasaisesti koko Suomen alueella ja hevosenlihan tuottajahinta on alhainen. Teurastamon tilittämä hinta ei korvaa usein edes hevosen tuontikuluja teurastamoon. Suuri osa hevosenomistajista lähettäisi hevosensa mieluiten lähiteurastamoon, jossa se teurastetaan nopeasti ja asianmukaisesti käsitellen. Hevosten käytön muututtua harrastuspohjaiseksi, kynnys oman hevosen teurastamolle vientiin on korkea. Erityisesti ratsuhevosen omistajat valitsevat yhä useammin teurastuksen sijasta hevosen lopettamisen lääkeaineilla.

Osalla hevosista niiden saama lääkitys estää hevosen teurastamisen elintarvikekäyttöä varten. Tällainen hevonen lopetetaan joko eläinlääkärin toimesta lääkkeillä tai itse ampumalla. Asianmukaisen hautapaikan löytäminen hevosen ruholle ei ole ongelmantonta varsinkaan taajamissa ja pohjavesialueilla. Hevosen lopettaminen ja ruhon loppusijoitus voivatkin aiheuttaa omistajalle useiden satojen eurojen kustannuksen. Koska hevosen loppusijoitus on kallista ja hankalaa, on tästä seurannut myös väärinkäytöksiä. Käyttötarkoitukseensa sopimattomia, vanhoja tai sairaita hevosia annetaan ilmaiseksi hevosenhoidosta tietämättömille ihmisille, mikä on johtanut eläinsuojelutapauksiin. Hevosen ruhoja ja ruhon osia on myös haudattu laittomille paikoille. Lisäksi loppusijoituksen ongelmallisuus vähentää osaltaan nuorten hevosten kysyntää ja myyntiä.

Suomessa on tehty yksi esiselvitys ja yksi hanke hevosiin erikoistuneiden teurastamojen määrän lisäämiseksi ja kotimaisen hevosenlihan käytön edistämiseksi. Miehikkälän hevosteurastamohanke (v. 2004) ei edennyt esiselvitysvaihetta pidemmälle, koska se ei saanut jatkorahoitusta. Suunnitelma sisälsi teurastamon sekä tallit useille kymmenille teurastettaviksi aiotuille hevosille. Hyvää Hevosesta (v. 1998-2000) -hankkeessa tuotettiin hevosenomistajille suunnattu opas ”Kun on aika luopua – Tietoa hevosen lopettamisesta”, reseptivihkonen kuluttajille sekä tietopaketti ravitsemusalan ammattilaisille. Hanke jakoi tietoa hevosenlihan käytöstä myös messuilla ja järjesti yhteistyöyrityksilleen koulutusta mm. hevosen kuljetukseen, käsittelyyn ja teurastukseen sekä hevosenlihatuotteiden valmistukseen ja markkinointiin liittyen. Vaikka kyseisissä hankkeissa saatiin paljon hyvää aikaiseksi, ovat hevosen teurastukseen liittyvät keskeiset ongelmat, kuten hevosenlihan alhainen tuottajahinta, hevosia vastaanottavien teurastamojen epätasainen sijoittuminen sekä pitkät ja kalliit kuljetusmatkat ratkaisematta.

Tämän maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli selvittää vaihtoehtoja hevosten teurastuksen järjestämiseksi. Työryhmän tuli työssään ottaa huomioon eläinten terveyttä koskevat vaatimukset, ympäristökysymykset sekä hevosten jäljitettävyydelle hevosrekisterin ylläpidossa esitettävät vaatimukset. Työryhmän tuli selvittää myös hevosten teurastamisesta aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset investointitukitarpeet ja kierrätysmaksun soveltuvuus järjestelmässä.

2 NYKYTILANNE

2.1 Hevostalouden tunnuslukuja

Hevostalleja on 15000 ja niistä noin 3000 harjoittaa yritysmäistä toimintaa. Maatilojen yhteydessä olevissa talleissa hevosistamme on vajaa puolet (TIKE, 2007). Suomen Hippos ry:n pitämän rekisterin mukaan Suomessa on noin 66000 rekisteröityä hevosta ja ponia, hevosia arvioidaan kuitenkin olevan maassamme runsaat 70000 yksilöä.

Rekisteritiedoissa esiintyvät puutteet aiheutuvat sekä siitä, että kaikkia maahantuotuja ratsuhevosia ja poneja ei rekisteröidä että siitä, että omistajat eivät ilmoita kuolleita tai lopetettuja hevosia rekisterinpitäjälle. Suomessa arvioidaan olevan noin 5000 rekisteröimätöntä ratsuhevosta ja –ponia.

Hevosten vuosittaiseksi poistumaksi arvioidaan nykyisin noin 4000 yksilöä, näistä poistoilmoituksen rekisterinpitäjä saa 2000 hevosesta. Puolet poistoilmoituksista tulee hevosenomistajilta ja puolet teurastamoilta. Vuosittain noin 2000 kuollutta (pääosin eläinlääkärin toimesta tai itse lopetettua) hevosta jää kokonaan ilmoittamatta rekisterinpitäjälle. Tämä selittää osaltaan hevosten määrissä esiintyvää epäjohtonmuokaisuutta (Taulukko 1).

On huomionarvoista, että EY:ssä valmisteilla oleva asetus eläinrekistereistä velvoittaa nykymuodossaan jäsenmaat, Suomi mukaan lukien, rekisteröimään kaikki hevoset ja ponit.

Taulukko 1. Rekisteröityjen hevosten lukumääräinen kehitys vuosina 2000-2006 (Suomen Hippos ry). Lisäys: Suomessa syntyneet + Suomeen tuodut hevoset vuodessa.

	VUOSI						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hevosia rekisterin mukaan yhteensä, kpl	5760 0	5860 0	5910 0	6018 5	6105 5	6377 0	66050
Syntyneet, kpl	4538	4269	3880	3847	3893	4067	3891
Tuodut, kpl	955	965	1154	1104	1679	1849	1987
Lisäys, kpl	5493	5234	5034	4951	5572	5916	5878
Poistoilmoitukset, kpl	895	904	880	1197	1879	2598	1963
Lisäys – poistoilmoitukset, kpl	4598	4330	4154	3754	3693	3318	3915

2.2 Rekisteröinti ja tunnistus

Elintarvikekäyttöä varten teurastettavan hevosen tulee olla rekisteröity ja sillä on oltava Suomessa vahvistettu tunnistusasiakirja mukanaan teurastamolle vietäessä. Tunnistusasiakirjassa ei saa olla merkintää teurastuskiellosta. Varsa, maahan tuotu tai muu hevonen, joka on rekisteröity 1.7.2000 jälkeen, voidaan teurastaa elintarvik-

keena käytettäväksi aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua tunnistusasiakirjan antamisesta.

Suomessa hevosrekisterin ylläpitotehtävä on annettu Suomen Hippos ry:lle, joka on valtionapua saava hevosalan keskusjärjestö. Suomen Hippos ry:n hevosrekisterissä on kolmenlaisia hevosia: 1) rekisteröidyt Suomessa syntyneet hevoset, 2) rekisteröidyt tuontihevoset ja 3) U-rekisterissä, eli rekisterin ulkopuolella, olevat hevoset. Teurastuksen ohella hevosen identifiointia tarvitaan ravi- ja ratsastuskilpailutoiminnassa, jalostustoiminnassa, eläinlääkinnässä sekä kauppakirjojen laatimista, omistajanvaihdoksia ja vakuutuksia varten. Hevostalouden tukia voidaan myöntää myös rekisteröimättömille hevosille.

Rekisteröitävien hevosten tunnistuksesta vastaavat pääosin tehtävään koulutetut hevosjalostusliittojen tunnistajat. Hevosjalostusliitot ovat Suomen Hippos ry:n jäsenjärjestöjä.

Tunnistusmaksu 50 eur sisältää hevosen tunnistuksen aikana tehtävät toimenpiteet (hevoskohtaisten tietojen kirjaaminen ja verinäytteenotto silloin, kun verestä tehdään DNA-määrittely) sekä aiheutuneet matkakustannukset. Suomenhevosvarsojen sekä Suomessa syntyneiden lämminveristen ravihevosten mikrosirutus on tunnistuksen yhteydessä pakollista ja sirun asennus sisältyy tunnistusmaksuun. Suomenhevosten ja Suomessa syntyneiden lämminveristen ravihevosten mikrosirutus kustannetaan muista rekisteröitävistä hevosryhmistä poiketen valtion tuella (16,80 eur/sirutettava varsa). Muille hevosryhmille mikrosiru asennetaan, mikäli omistaja sitä haluaa. Tunnistajan suorittamasta mikrosirun asennuksesta aiheutuva lisäkustannus omistajalle on tuolloin 20 eur/hevonen.

Kaikilta Suomessa syntyneiltä varsoilta, tuontiravureilta ja tuontiarabeilta otetaan tunnistuksen yhteydessä verinäyte DNA-määrittelyä varten. Muilta hevosilta verinäyte otetaan omistajan niin halutessa. Verinäytteestä tehtävän DNA-määrittelyn hinta on 55 eur/näyte. Hevosryhmäkohtaiset rekisteröinnistä ja tunnistuksesta asiakkaalle aiheutuvat kustannukset on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Hevosen tai ponin rekisteröinnistä ja tunnistuksesta aiheutuva kustannus asiakkaalle (Suomen Hippos ry, 2006)

Hevosryhmä	Rekisteröinti, eur/eläin	Tunnistus, eur/eläin	Yhteensä, eur/eläin
Suomenhevoset ja Suomessa syntyneet lämminveriset ravihevoset	15,00-120,00	105,00	120,00-225,00
Maahantuodut lämminveriset ravihevoset	85,00-170,00	105,00	190,00-275,00
Suomessa syntyneet ratsuhevoset ja ponit	35,00-110,00	105,00	140,00-215,00
Maahantuodut ratsuhevoset ja ponit	55,00-110,00	50,00-105,00	105,00-215,00

Rekisteröinnin hinnassa esiintyvä vaihteluväli johtuu Suomen Hippos ry:n ilmoituksen mukaan rekisteröinnin määräajoista. Mikäli hevosenomistaja tilaa varsan rekisteröin-

nin kuukauden kuluessa sen syntymäpäivästä, rekisteröintimaksu on halvin eli 15 euroa. Käytännössä 95 % omistajista noudattaa annettuja määräaikoja. Maahantuotujen ratsuhevosten ja ponien kohdalla rekisteröinnistä ja tunnistuksesta aiheutuva kustannus on alhaisin niin sanotuilla tilastohevosilla, joiden polveutumisesta ja kasvattajasta ei ole tietoa.

Hevosen tunnistusasiakirjasta säädetään komission päätöksessä 93/623. Päätöstä on muutettu lääkitystä koskevien merkintöjen osalta komission päätöksellä 2000/68. EU:n hevoseläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö on uudistumassa. Parhaillaan EY:ssä valmistellaan komission asetusta hevosten tunnistamisesta, joka korvaisi edelliset (dokumentti SANCO/10061/2006). Uudistuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja täsmentää kaikkien hevoseläinten tunnistamista koko EU:n alueella. Tarkoituksena on myös varmistaa vain yhden yksilöllisen tunnuksen ja passin tai tunnistusasiakirjan antaminen kullekin hevoselle riippumatta siitä, missä EU:n jäsenvaltiossa hevonen ensi kertaa tunnistetaan. Pääsääntöisesti merkintävälineenä tullaan käyttämään mikrosirua. Hevospassin edellytetään olevan siellä, missä hevonenkin on.

Uuden asetuksen astuessa voimaan ei rekisteröityjen hevosten tunnistamiseen ja merkitsemiseen tule suuria muutoksia. Jalostusohjesääntö ja ravikilpailusääntö määrittelevät edelleen näiden eläinten tunnistamiskäytännöt ja passin tai tunnistusasiakirjan antanee jatkossakin viranomaisen hyväksynnän saanut jalostusorganisaatio.

Rekisteröimättömien hevosten kohdalla uudistus tuo merkittävämpiä muutoksia. Mikäli ehdotettu asetusta astuu voimaan, Suomessa pysyvästi olevat ja Suomeen tuotavat hevoset pitää olla tunnistettu ja merkitty asetuksen mukaisesti.

2.3 Lääkitystä koskevat säännökset

Hevonen on EY-lainsäädännön mukaan tuotantoeläin. Tuotantoeläimiä voidaan lääkittää sellaisilla lääkeaineilla, joiden turvallisuus jääminä on arvioitu ja turvalliseksi todettu (neuvoston asetusta 2377/90 liitteet I-III; MRL-asetus). Tuotantoeläimille ei saa käyttää tiettyjä kasvua edistäviä lääkeaineita (mm. anaboliset hormonit, tyreostaasit, esim. nandroloni) ollenkaan (direktiivi 96/22). Laittomasti lääkittyjä eläimiä ei voida teurastaa.

Eläinlääkediirektiivin (2001/82, muutos 2004/28) mukaan tuotantoeläimelle voi käyttää sille kyseiseen käyttötarkoitukseen hyväksytyä lääkevalmistetta valmistekohtaisella teurasvarojalla. Lisäksi niin sanottujen kaskadisäännösten mukaan voidaan käyttää toiselle tuotantoeläinlajille tai toiseen käyttötarkoitukseen hyväksytyä lääkevalmistetta 28 vrk vähimmäisvarojalla. Rekisteröidylle hevoselle voidaan muista tuotantoeläimistä poiketen käyttää eläinlääkediirektiivin nojalla lisäksi tiettyjä lääkeaineita 6 kk:n varojalla. Nämä lääkeaineet on lueteltu komission asetuksessa 1950/2006. Lääkitys kyseisillä lääkeaineilla on merkittävä hevosen tunnistusasiakirjaan (hevospassiin). Hevonen on teurastettavissa lääkityksen varojan päätyttyä.

Rekisteröityjä hevosia voidaan lääkittää myös asetuksen 2377/90 liitteen IV lääkeaineilla (muilta tuotantoeläimiltä kielletyt lääkeaineet, joiden jäämien on todettu olevan haitallisia ihmisen terveydelle, esim. metronidatsoli). Tällöin hevosen tunnistusasiakirjassa on oltava merkintä siitä, että hevosen teurastaminen elintarvikkeena käytet-

täväksi on kielletty. Lisäksi hevosia, joiden teurastaminen on kielletty, voidaan lääkittää myös sellaisilla lääkeaineilla, joiden jäämien turvallisuutta ei ole arvioitu (muut kuin asetuksessa 1950/2006 luetellut lääkeaineet).

Hevoselle annettu lääkintä jää tällä hetkellä valitettavan usein merkitsemättä hevosen tunnistusasiakirjaan (esim. hevospassiin). Tunnistusasiakirja ei aina kulje hevosen mukana klinikkakäynneillä tai hevospassia säilytetään muualla kuin tallin yhteydessä (useimmiten omistajan kotona). Eläinlääkäritkään eivät aina kirjaa antamiaan lääkityksiä lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Puutteet eläinlääkärien kirjausmerkinnöissä johtuvat todennäköisesti osin pelkästä tietämättömyydestä ja osin torjuvasta asenteesta jatkuvasti kiristyviä velvoitteita kohtaan.

Tuotantoeläimen omistajalla tai haltijalla on eläinlääkedirektiiviin mukaan velvollisuus pitää kirjaa eläimelle annetuista lääkkeistä. Kirjanpitoa on säilytettävä vähintään viisi vuotta. Kirjanpidon sisältämistä tiedoista säädetään tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Yhteislainsäädäntö on Suomessa pantu voimaan seuraavilla kansallisilla asetuksilla: maa- ja metsätalousministeriön asetus lääkkeiden käytöstä, luovutuksesta ja määräämisestä eläinlääkinnässä (23/EEO/2002 muutoksineen), maa- ja metsätalousministeriön asetus tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta (13/EEO/2000 muutoksineen) sekä maa- ja metsätalousministeriön päätös eräiden lääkeaineiden käytön kieltämisestä eläimille (743/1997 muutoksineen). Viime mainitulla päätöksellä on rajoitettu kansallisesti joidenkin mikrobilääkkeiden käyttöä eläimille. Evira ylläpitää luetteloa tuotantoeläimille hyväksytyistä lääkeaineista ja – valmisteista (www.evira.fi).

2.4 Hevosen kuljettaminen teuraaksi

Hevosia vastaanottavien teurastamojen epätasainen sijoittuminen, pitkät ja kalliit kuljetusmatkat, hevosenlihan alhainen tuottajahinta sekä tunnesyyt vähentävät hevosenomistajan halukkuutta toimittaa hevonen teuraaksi. Lisäksi teurashevosten kuljetus ajoittuu tavallisesti yöhön, mikäli teurastamo ottaa hevosia vastaan vain aikaisin aamulla. Teurastamon tilittämä hinta ei kata usein edes hevosen tuontikuluja teurastamoon.

Hevosenomistaja kuljettaa teurastettavan hevosen teurastamolle useimmiten omalla kuljetuskalustollaan, koska hevosille ei ole järjestettyä teuraskuljetusta kuten muille tuotantoeläimille. Yksilölliseen käsittelyyn ja usein vain omien lajitovereiden seuraan tottuneet hevoset eivät sovellu kuljetettavaksi eri eläinlajien yhteisissä teuraskuljetuksissa. Sen sijaan hevosten yhteiskuljetuksiin ne soveltuvat yleensä hyvin.

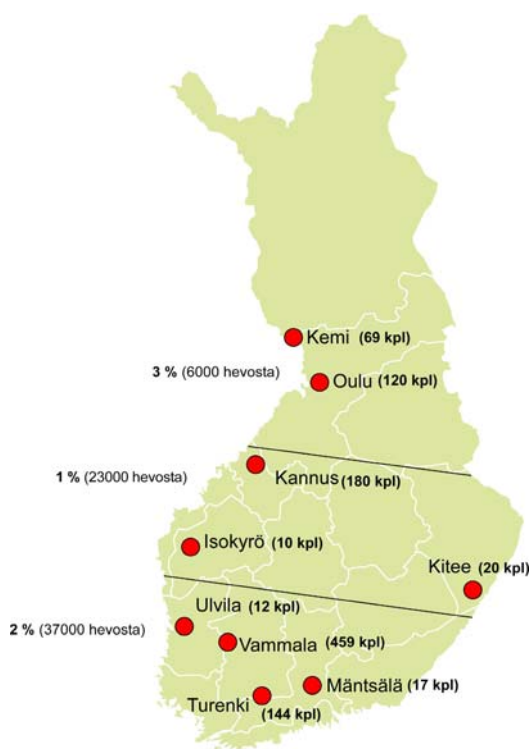
Hevosten kuljetuksiin tuotantopaikalta teurastamoon on voinut saada kuljetusavustusta Lapin läänin alueella. Järjestely on osa maatalouden pohjoista tukea. Saadun selvityksen mukaan lihan kuljetusavustusta myönnettiin vuonna 2006 38 hevosen teuraskuljetukseen ja maksetun avustuksen määrä oli yhteensä noin 360 euroa.

2.5 Teurastamokapasiteetti ja kustannukset

Teurastamojen perustaminen ja ylläpito ovat kaupallista toimintaa. Teurastamoille asetettavista hygieniavaatimuksista ja lihantarkastuksesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 38/EEO/2006. Hevosteurastus oli aiemmin mahdotonta USA:han vientiä harjoittavissa teurastamoissa. Tilanne kuitenkin muuttui vuonna 2001, jolloin ilmenneen BSE-tapauksen jälkeen Suomesta ei ole voinut viedä nautanlihaa USA:han. Näin ollen hevosten teurastamiselle ei ole tämän vuoksi esteitä nautateurastamoissa. Myöskään hevosen tunnistusmerkintä mikrosirulla (nahan alle injektoitava elektroninen lähetin, transponderi) ei aiheuta ongelmia teurastamoilla, kun siru sijoitetaan harjamartoon.

Vuonna 2006 Suomessa teurastettiin Eviran tilastojen mukaan 1 052 hevosta, joista suurissa teurastamoissa teurastettiin 79 % ja pienimuotoisissa laitoksissa 21 %. Suuria teurastamoja oli 6 kpl ja pienimuotoisia laitoksia 11 kpl (Liite 1). Pienimuotoisella laitoksella tarkoitetaan pienteurastamoja, jossa teurastetaan korkeintaan 20 eläinyksikköä viikossa ja 1000 eläinyksikköä vuodessa (hevonen on yksi eläinyksikkö).

Viisi teurastamoja teurasti enemmän kuin 100 hevosta vuodessa. Kyseiset teurastamot vastaanottivat hevosten ohella nautoja, lampaista, vuohia, emakoita ja sikoja sekä yksi pienteurastamo villisikoja ja hirviä. Pienimuotoisista laitoksista yli puolet teurasti 1-10 hevosta vuodessa. Hevosia vastaanottavien teurastamojen (≥ 10 hevosta/vuosi) sijaintikunnat sekä teuraiden osuus hevosten kokonaismäärästä Etelä-, Väli- ja Pohjois-Suomessa vuonna 2006 on esitetty kuvassa 1. Heikoin tilanne hevosiä vastaanottavien teurastamojen suhteen on Itä- ja Keski-Suomessa.

Kuva 1. Hevosia vastaanottavien teurastamojen (≥ 10 teurastettua hevosta/vuosi) sijaintikunnat sekä teuraiden osuus hevosten kokonaismäärästä Etelä-, Väli- ja Pohjois-Suomessa vuonna 2006.

Yksi mahdollisuus hevosen teurastamiseksi olisi liikkuvan teurastamon käyttö. Liikkuva teurastamo on mahdollista hyväksyä teurastamoksi EY-lainsäädännön mukaisesti. Liikkuvia teurastamoja valmistaa ainakin yksi kotimainen yritys.

Lihantarkastuksessa hyväksytyt hevosen ruholihan määrä oli Eviran ilmoituksen mukaan vuonna 2006 noin 230 000 kg. Huomioitakoon, että kyseisestä tilastosta puuttivat neljän pienteurastamon tiedot. Kyseiset laitokset teurastivat yhteensä 169 hevosta vuonna 2006.

Teurastettujen hevosten keskimääräiseksi ruhopainoksi arvioidaan 230 kg (aikuisen suomenhevosen ja lämminverisen hevosen elopaino on noin 450-550 kg). Taulukossa 3 on erään suuren teurastamon antama laskelma hevosen ruhopainon jakaantumisesta ruhonosittain. Kyseinen teurastamo käytti loppulajitelman kestromakkaran valmistukseen.

Taulukko 3. Hevosen ruhopainon jakaantuminen ruhonosittain

Ruhonosa	Paino, kg	% ruhopainosta
Sisäfile	4,5	1,9
Ulkofile	14	6
Sisäpaisti	10	4,5
Loppulajitelma	150	65
Luut ja jänteet	52	22,5
Yhteensä	230	100

Hevosen teurastuksesta aiheutuva kustannus teurastamolle on noin 185-230 eur/hevonen (0,8-1,0 eur/ruhopainokilo). Kustannus sisältää eläimen teurastuksen, teuraskäsittelyn, lihan leikkauksen, varastoinnin ja logistiikan. Hevosen liha on teurastuksen yhteydessä tarkastettava trikiiniloisen varalta. Trikiinitutkimusta koskevat laboratoriovaatimukset ovat tiukkenemassa vuodesta 2010 alkaen, mikä voi johtaa kustannusten nousuun erityisesti pienemmissä teurastamoissa.

Osa teurastamoista myy ruhon arvokkaat osat tukkuasiakkaille ja käyttää itse niin sanotun leikkolihan esimerkiksi kestromakkaran valmistukseen (loppulajitelmassa voi olla kylkien ja lapojen lisäksi myös vähemmän arvokkaita paistin osia). Teurastamojen näkökulmasta paraslaatuista lihaa saadaan valmennetuista hevosista. Joutilaiden hevosten liha arvioidaan heikompileatuiseksi, koska se sisältää runsaasti rasvaa. Taulukossa 4 on esitetty arvio hevosen ruhon arvosta eri toimijoille. Hintatiedot perustuvat kahden teurastamon ja kahden jalostajan antamiin lukuihin.

Taulukko 4. Arvio kotimaisesta hevosen ruhosta (ruhopaino 230 kg) saatavasta bruttotulosta teurastamolle, jalostajalle ja vähittäismyynnille. Laskelmassa käytetyt hintatiedot sisältävät arvonlisäveron (17 %).

Ruhonosa	Paino, kg	Bruttotulo teurastamolle, eur	Bruttotulo jalostajalle, eur	Bruttotulo vähittäismyynnille, eur
Sisäfile	4,5	45	81	108
Ulkofile	14	70	102	210
Sisäpaisti	10	45	72	150
Loppulajitelma	150	225	397	
Yhteensä	178,5	385	652	468

Hevosen ruhosta saatava hinta on yhteydessä siihen kuinka tarkoin eri ruhonosat lajitellaan. Jos loppulajitelmasta erotellaan muut paistinosat, lisääntyy teurastamolle jäävä kate merkittävästi.

2.6 Hevosenlihan markkinat ja hinta

Suurimmille lihanjalostajille tehdyn puhelinkyselyn perusteella voidaan todeta, että lihateollisuuden kiinnostus hevosenlihan käyttöön on verraten vähäistä. Syynä on teurasruhojen pieni volyyymi; hevosenlihan käytössä ei nähdä merkittävää bisnestä. Muina syinä on mainittu mm. imagosyyt, lääkejäämäriskit sekä lihan jäljitettävyysongelmat. Hevosenlihan käyttö voisi kyselyyn vastanneiden toimijoiden mukaan lisääntyä hevosten tunnistusmerkinnän ja ketjuinformaation (lääkejäämät) ym. kehittyessä. On kuitenkin merkille pantavaa, että muutamat Pohjois-Suomen rannikolla sijaitsevat teurastamot ottavat hevosia vastaan ja käyttävät teurasruhon arvokkaiden osien lisäksi loppulajitelman kestopakkaran valmistuksessa (vrt. hevosen lihan ominaisuudet makkaran valmistuksessa).

Tilateurastamoissa sen sijaan esiintyy kiinnostusta sekä hevosten teurastuksen aloittamiseen että hevosteurastuksen laajentamiseen. Eräs hevosta vastaanottava teurastamo ilmoitti harkitsevansa jopa muiden eläinlajien teurastuksesta luopumista ja keskittymistä yksinomaan hevosten teurastukseen. Erään toisen yrittäjän mukaan hevosteurastuksen aloittaminen vaatisi riittävän suurta investointitukea laitehankintoihin sekä tarvittaviin toimitilamuutoksiin.

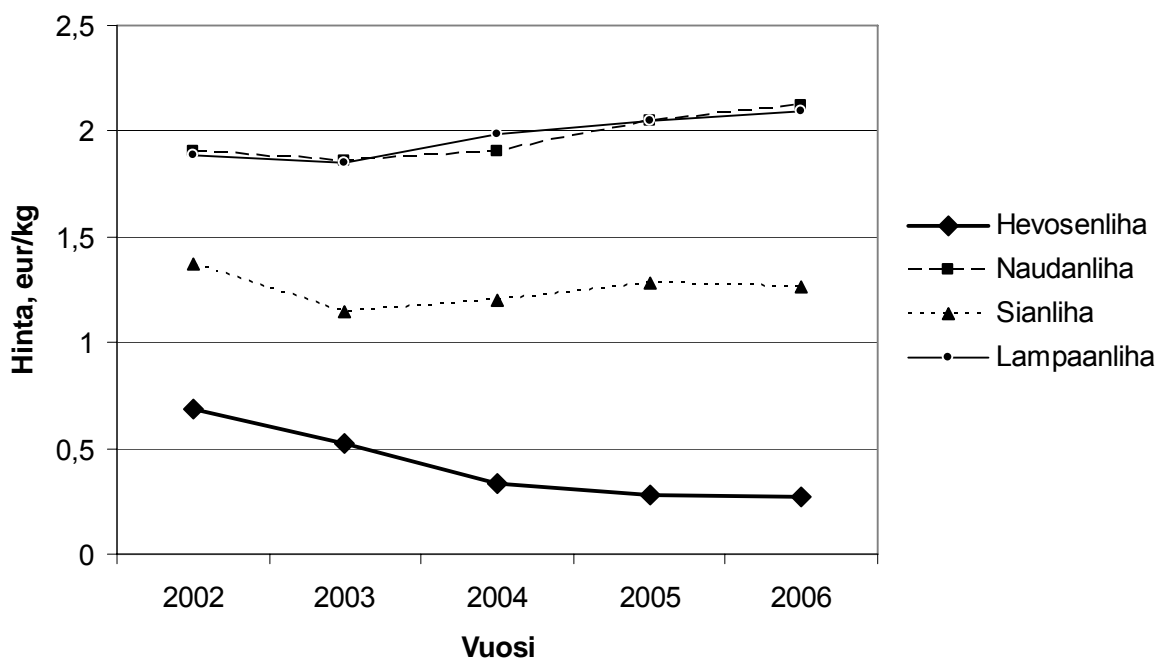
Hevosenlihan jalostukseen erikoistuneiden toimijoiden mukaan hevosenlihan kysyntä on kasvanut viime aikoina. Kotimaista lihaa ei kuitenkaan ole riittävästi tarjolla, sillä parhaille osille olisi jalostajien mukaan ainakin kymmenkertainen kysyntä tarjontaan nähden. Tullihallituksen antamien tietojen mukaan Suomeen tuotiin vuonna 2005 noin 1,1 milj. kg jäädytettyä ja noin 10000 kg tuoretta tai jäädytettyä hevosenlihaa (liite 2). Vuonna 2006 jäädytettyä hevosenlihaa tuotiin noin 0,8 milj. kg ja tuoretta tai jäädytettyä lihaa noin 48000 kg. Tuonnin arvo kyseisinä vuosina oli n. 1,5-1,7 milj. euroa. Suurimpia hevosenlihan tuontimaita olivat Brasilia, Kanada ja Uusi-Seelanti. Hevosenlihaa tuotiin Suomeen jonkin verran myös seuraavista Euroopan unionin jäsenvaltiosta: Irlanti, Alankomaat, Belgia, Liettua ja Ruotsi. Taulukossa 5 on esitetty

hevosen kotimaisen lihan ja tuontilihan hintavertailu ruhonosittain. Hinnat perustuvat teurastamoilta ja lihanjalostajalta saatuihin tietoihin.

Taulukko 5. Hevosen kotimaisen lihan ja tuontilihan hintavertailu ruhonosittain. Kotimaisen lihan hinta sisältää alv:n 17 %, tuontilihan hinnassa alv on 0 %.

Ruhonosa	Kotimaisen lihan hinta teurastamossa, eur/kg	Tuontilihan hinta, eur/kg
Sisäfile	10,00	7,00
Ulkofile	5,00	5,00-7,00
Sisäpaisti	4,00-5,00	2,50-3,20
Loppulajitelma	1,00-2,70	1,30-1,65

Viime vuosina suomalainen tuottaja on saanut hevosenlihasta keskimäärin 0,30 eur/kg plus alv 22 %. Vuonna 2006 kotimaisen hevosenlihan tuottajahinta oli vain noin 13 % naudanlihan ja lampaanlihan sekä 21 % sianlihan keskimääräisestä tuottajahinnasta (Tike - Tietokappi 5/2007). Selittävinä tekijöinä saattavat olla hevosteurastuksen pienet volyymit sekä suuret kustannukset teurastamoille. Työryhmän näkemys on, että kotimaisen hevosenlihan hinta on sidoksissa maailmanmarkkinahintaan. Tuottajahinta nousee hevosenlihan nykyistä tasaisemman markkinoille tulon sekä kysynnän ja kulutuksen kasvun kautta. Kulutuksen lisäämiseksi tarvitaan menekinedistämistä, tiedottamista suomalaisen hevosenlihan laadusta ja puhtaudesta sekä eri käyttömahdollisuuksista. Hevosenlihan tuottajahinnan kehitys naudan-, sian- ja lampaanlihaan verrattuna vuosina 2002-2006 on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Hevosenlihan, naudanlihan, sianlihan ja lampaanlihan tuottajahinta vuosina 2002-2006 (TIKE – Tietokappi 5/2007).

Suurille teurastamoille tuoduista hevosista alle 1 % (0,84 %) ei soveltunut elintarvikekäyttöä varten teurastettavaksi vuonna 2006. Hevosen kokoruhojen hylkäysprosentti oli samaa suuruusluokkaa nautojen (0,61 %) ja sikojen (0,57 %) kanssa sekä alhaisempi kuin emakoilla (1,91 %). Osittain hylättiin vain yksi ruho vuonna 2006. Hylkäyssiä ei kerätä tietoa hevosen osalta. Hevosen lihasta tehtiin 7 kpl antibioottimäärityksiä vuonna 2006. Yhdestäkään näytteestä ei löytynyt antibioottia. Lihanjalostajien keskuudessa esiintyvä pelko antibiootin esiintymisestä kestromakkaran raaka-aineena käytettävässä lihalajitelmassa on kuitenkin melko yleinen. Antibiootin esiintyminen kestromakkaran raaka-aineessa voi pilata valmistettavan makkaraerän.

2.7 Sivutuotteiden hyödyntäminen

Evira hyväksyy ja valvoo sivutuoteasetuksen mukaisesti laitoksia, jotka käyttävät sivutuotteita lemmikkieläinten rehujen sekä turkiseläinten rehujen valmistukseen. Lemmikkieläinten ruokia valmistavat laitokset voivat käyttää rehun valmistukseen soveltuvien osien sivutuoteluokkaan 3 kuuluvia sivutuotteita (1774/2002 artikla 6, 1 a-j). Raa'an lemmikkieläinten ruoan valmistukseen saa kuitenkin käyttää ainoastaan sellaisia teuraseläinten osia, jotka on todettu ihmisravinnoksi kelpaaviksi yhteisön lainsäädännön mukaisesti, mutta joita ei kaupallisista syistä ole tarkoitettu ihmisravinnoksi (esim. keuhkot, mahat, likaantuneet osat, vertymät). Rehuksi käytettävien sivutuotteiden on myös täytettävä rehulain vaatimukset; vain aitoja, hyvälaatuisia, turvallisia ja tarkoitukseensa sopivia rehuvalmisteita saa laskea liikenteeseen.

Hevosen sivutuotteita sisältäviä lemmikkieläinten rehuja valmistetaan kolmessa Eviiran hyväksymässä ja valvomassa lemmikkieläinten ruokia valmistavassa laitoksessa. Kaikki laitokset välittävät hevosen sivutuotteet raakana ja pakastettuna. Myytäviä artikkeleita ovat hevosen jauheliha, palaliha, sydän, maksa ja luut. Kaksi laitosta hankkii raaka-aineen teurastamolta, yksi tilateurastamolta. Hevosen sivutuotteita sisältävän rehun tuotantomäärän arvioidaan olevan edellä mainituissa laitoksissa yhteensä noin 760 kg/kk. Taulukossa 6 on koirille tarkoitettujen hevosenlihatuotteiden hintatietoja keväällä 2007.

Taulukko 6. Koirille tarkoitettujen hevosenlihatuotteiden hintatietoja keväällä 2007 (kooste kahdeksan vähittäismyyjän ilmoittamista hinta- ja tuotetiedoista). Tuotteet myydään kuluttajille raakapakasteina.

Tuote	Hinta, eur/kg
Hevosen palaliha, pakkaus 1-2 kg	3,00-3,90
Hevosen jauheliha, pakkaus 1 kg	3,00-3,80
Hevosen jauheliha, pakkaus 5 kg	2,80
Hevosen jauheliha, pakkaus 10 kg	2,70
Hevospaisti, pakkaus 5 kg	3,60
Hevosen sisäelinrouhe	3,50
Hevosen rouheliha, pakkaus 1 kg	3,40
Hevosen maksa, pala, pakattu n. 0,8-1,5 kg/pss	2,70-3,20
Hevosen luut	1,60-3,00

Turkiseläinten rehun raaka-aineena voidaan käyttää sivutuoteluokkaan 3 ja soveltuvin osin sivutuoteluokkaan 2 kuuluvia rehukelpoisia sivutuotteita (esim. avaamaton suolipaketti). Hevosen sivutuotteita turkiseläinrehun raaka-aineen valmistukseen käytetään kolmen teurastamon yhteydessä toimivissa keräyskeskuksissa. Turkiseläinrehun valmistukseen käytettyjen sivutuotteiden määrä kyseisissä keräyskeskuksissa on yhteensä noin 13000 kg vuodessa. Sivutuotteiden (hevosen rasva, maksa, keuhkot, kurkunpää, suolisto pestynä, mm. pistolihat, oriin sukuelimet, tamman utareet) määräksi arvioidaan noin 40 kg/hevonen. Keräyskeskuksissa hevosen sivutuotteet, kuten muidenkin teuraseläinten sivutuotteet, jauhetaan, hapotetaan pH:n alentamiseksi alle neljään sekä käsitellään hiivojen ja homeiden kasvua estävällä aineella. Keräyskeskuksista hapotettu rehuraaka-aine toimitetaan rehusekoittamoihin turkiseläinrehun valmistukseen sekä pienissä määrin myös suoraan turkistarhoille/tilarehustamoille. Honkajoella sijaitsevassa eläinperäisten sivutuotteiden käsittelylaitoksessa hevosia päätyy lihaluujauhon valmistukseen, ja siten turkiseläinten rehuksi, yksittäisiä kappaleita kuukaudessa ja noin 30-50 kpl vuodessa. Myös Kaustisella sijaitseva sivutuotteiden käsittelylaitos käsittelee hevosen ruhoja. Ennen käsittelylaitokseen toimittamista on ruhosta poistettava hevosenkengät.

2.8 Hevosen muut loppusijoitusvaihtoehdot kuin teurastus

Suuri osa vuosittain poistettavista hevosista kuolee tai lopetetaan muualla kuin teurastamossa. Tilalla kuollut tai lopetettu hevonen on sivutuoteasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) n:o 1774/2002 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä) mukaan riskiluokan 2 jätettä. Kuolleen hevosen hävittämistä säätelevät sivutuoteasetuksen ohella jätelaki (1072/1993), ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja –asetus (169/2000) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetusta eläimistä saatavien sivutuotteiden hävittämisestä syrjäisillä alueilla sekä kuolleiden lemmikkieläinten hävittämisestä (1374/2004). Jätteen haltijalla on jätehuolto- ja ympäristövastuu ja siten myös kustannusvastuu jätteestä.

Jätelain mukaan jätehuollossa tulee käyttää parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa sekä mahdollisimman hyvää terveys- ja ympäristöhaitan torjuntamenetelmää. Ympäristönsuojelulain 7 §:ssä säädetään maaperän pilaamiskiellosta. Sen mukaan maahan ei saa jättää tai päästää jätettä eikä muutakaan ainetta siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai yksityisen edun loukkaus. Vastaavasti 8 §:ssä säädetään pohjaveden pilaamiskiellosta pohjavesialueella, toisen kiinteistöllä ja muualla.

2.8.1 Hautaaminen

Hevonen voidaan hävittää hautaamalla koko Suomessa tietyin edellytyksin. Ruhon hautaamisen tulee tapahtua maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1374/2004) annettujen ohjeiden mukaisesti sekä kunnalliset ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräykset huomioiden. Hautaamisesta ei saa aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Hevosen hautaaminen edellyttää aina maanomistajan lupaa. Hevosten hautausmaatoiminta katsotaan ammattimaiseksi ja laitospolttomaiseksi jätteen käsittelyksi, joka vaatii ympäristöluvan samoin kuin kaatopaikan pitokin. Kuolleiden eläinten hautaamisen kaatopaikoille on arvioitu vaikeutuvan tulevaisuudessa biojätteen hyödyntämisvelvoitteen vuoksi. Ruhon hautaaminen kaatopaikalle maksaa noin 100–200 euroa/t ja hevosten hautausmaalle noin 350 euroa/ruho.

Hevosta ei saa haudata pohjavesialueelle, vedenottamon suoja-alueelle, alle 250 metrin etäisyydelle kaivosta tai vesistöön viettävään rinteeseen; eikä alueelle, jota kynnetään tai kaivetaan pian hautaamisen jälkeen. Ruho on haudattava vähintään metrin syvyyteen ja peitettävä heti siten, että ketut, rotat, lokit tai muut eläimet eivät pääse siihen käsiksi. Tarvittaessa on ruho hautaamisen yhteydessä kalkittava tai käsiteltävä desinfiointiaineella taudinaiheuttajien tuhoamiseksi. Kuollutta eläintä ei saa haudata muovisäkissä tai muussa maatumattomassa pakkauksessa. Lisätietoja hautaamisesta ja kunnan alueella olevista pohjavesialueista antavat kunnaneläinlääkäri ja kunnan ympäristönsuojelusihteri.

Työryhmän saaman selvityksen mukaan hevosten lopetusaineena käytetyillä valmisteilla ei ole osoitettu olevan haitallisia ympäristövaikutuksia. Näin ollen lääkkeillä lopetetun hevosen hautaamisesta ei aiheudu ympäristöriskiä, kun hautaamisesta annettuja ohjeita noudatetaan.

2.8.2 Poltto

Hevosen ruho voidaan hävittää myös polttamalla. Polton tulee tapahtua hyväksytyssä poltto- tai rinnakkaispolttolaitoksessa. Kokonaisten raatojen hävittäminen avotulella polttamalla on kiellettyä koko Suomen alueella. Polttolaitoksen hyväksynnän kriteerit riippuvat polttolaitoksen kapasiteetista, poltettavasta materiaalista sekä siitä, poltetaanko vain yksittäiseltä tilalta peräsin olevaa ainesta vai onko laitos useamman tilan yhteiskäytössä. Raatojen polttokäsittely on rajattu jätteenpolttoa koskevan asetuksen (362/2003) soveltamisalan ulkopuolelle, minkä johdosta raatojen polttamista koskevassa ympäristöluvassa ei sovelleta muuhun jätteen polttoon sovellettavia verraten tiukkoja ympäristövaatimuksia. Suomen ensimmäinen hevosten tuhkaukseen soveltuva laitos on valmistunut Mäntsälään. Hevosen tuhkauksen kustannukseksi on arvioitu 500-700 euroa/ruho. Kun edelliseen lisätään eläinlääkäriin lopetusmaksu sekä hevosen kuljetuksesta aiheutuva kustannus, on hevosen lopetusmaksun kokonaiskustannus noin 1000 euroa.

2.8.3 Käsittely eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitoksessa

Kuollut hevonen voidaan toimittaa myös käsiteltäväksi sivutuoteasetuksen mukaiseen, luokan 1 tai luokan 2 käsittelylaitokseen. Suomessa hevosia ottavat vastaan Eviran hyväksymä, luokan 1 käsittelylaitos Honkajoella (Honkajoki Oy) ja luokan 2 käsittelylaitos Kaustisella (Findest Protein Oy). Valtio ei tue hevosen raatojen kuljetusta ja käsittelyä käsittelylaitoksilla, koska ruhon hautaaminen on tietyin ehdoin mahdollista koko Suomen alueella. Hevosenomistaja huolehtii useimmiten kuolleen hevosen kuljetuksesta eläinperäisen sivutuotteen käsittelylaitokseen. Tämän lisäksi joitain hevosia kuljetetaan Honkajoelle nautojen raatokeräilyn mukana. Erityistä hevosten raatojen keräilyä ei ole järjestetty. Hevosen raaton käsittelyn ja lopputuotteen hävityksen hinta on noin 200 euroa/ruho.

2.8.4 Haaskakäyttö

Hevosen ruhon käyttö luonnonvaraisten eläinten ruokintaan, eli käyttö haaskana, on sallittua, mikäli se ei aiheuta terveyshaittaa, eläintautien leviämistä eikä ympäristön saastumista. Haaskoja on Suomessa perinteisesti käytetty metsästyksessä, valokuvauksessa, eläinten katselussa ja tutkimisessa. Haaskanpitoon on oltava lupa maanomistajalta, eikä haaskaa saa sijoittaa lähelle asutusta. Haaska ei saa aiheuttaa ympäristön eikä vesistöjen pilaantumista, joten haaskapaikkaa valittaessa on huomioitava pohjavesialueiden, järvien, jokien ym. vesistöjen sijainti. Haaskakäytön aloittamisesta on tehtävä vuosittain aloitusilmoitus sen kunnan kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää. Lisäksi on tehtävä käyttöilmoitus joka kerran, kun hevosen ruohoa käytetään haaskana. Ilmoitus tehdään sen kunnan kunnaneläinlääkärille, jonka alueelta eläinperäinen sivutuote on peräisin sekä kunnaneläinlääkärille, jonka alueella sijaitsevalla haaskapaikalla sivutuotteet käytetään.

2.9 Hevosen teurastuksen ja loppusijoituksen taloudelliset kannustimet

2.9.1 Teurastamot ja sivutuotteita käsittelevät laitokset

Maataloustuotteiden ensiasteen jalostukseen (esim. teurastamot) kohdistuvia investointeja on mahdollista tukea maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpiteen 123 kautta. Neuvoston asetuksen (EY) 1698/2005 artiklan 28 mukaan kyseisestä toimenpiteestä voidaan tukea investointeja, jotka parantavat yrityksen kokonaistehokkuutta. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman ja kansallisten säädösten mukaan tukikelpoisia olisivat myös ensiasteen jalostusta harjoittavien mikroyritysten (alle 10 työntekijää) perustamis- ja laajennusinvestoinnit. Investointituen suuruus vaihtelee kansallisten tukialueiden mukaan ja on 20-35 % investointikustannuksista.

Investointitukea olisi mahdollista myöntää olemassa olevalle teurastamolle sen tehostaessa toimintaansa niin, että hevosten teurastaminen otetaan osaksi teurastustoimintaa. Pienten teurastamojen kapasiteetti ei useinkaan ole täysin käytössä, jolloin voidaan katsoa, että uuden eläinlajin ottaminen tuotantoon lisää tuotantotilojen käyttöastetta ja parantaa näin yrityksen kokonaistehokkuutta. Investointitukea voitaisiin näissä tapauksissa myöntää hevosten teurastamisessa tarvittavien koneiden ja laitteiden hankintaan sekä tarvittaviin toimitilojen muutostöihin.

Saadun selvityksen mukaan investointitukea on mahdollista myöntää myös hevosperäisiä sivutuotteita käsitteleville laitoksille. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke nähdään taloudellisesti kannattavana ja järkevänä.

2.9.2 Kierrätysmaksu

Jätehuoltovastuu hevosen raadosta kuuluu jätelain mukaan jätteen haltijalle. Hevosen loppusijoituksesta huolehtiminen ei kuulu kunnan vastuulle säädettyyn asumajä-

tehuoltoon eikä jätelain mukaiseen tuottajavastuuseen, jossa jätehuollosta huolehtiminen on valmistajan ja maahantuojan vastuulla.

Tuottajavastuun piirissä olevat tuottajat ovat järjestäytyneet tuottajayhteisöiksi, jotka ovat keskinäisin sopimuksin ottaneet hoitaakseen lain mukaiset jäsentensä jätehuoltovelvoitteet (esim. renkaiden, autojen ja pakkauksien jätehuollon järjestämis- ja kustannusvastuun). Osapuolet ovat vapaaehtoisesti sopineet mahdollisista pantti- ja maksujärjestelyistä sekä järjestelmään liittymisen edellytyksistä.

Esimerkiksi pullopanttijärjestelmä toimii taloudellisena keinona ohjata jätettä keräyspisteeseen. Panttijärjestelmällä ei sen luonteen vuoksi rahoiteta kuljetusta, uudelleenkäyttöä tai muuta hyödyntämistä ja käsittelyä. Maksua voidaan periä maahantuodun tai valmistetun tuotteen myyntihinnan yhteydessä. Maksulla voidaan rahoittaa hyödyntämis- ja loppukäsittelyä, ja esimerkiksi keventää siitä viimeiselle käyttäjälle aiheutuvaa kuluja. Pantti sopii hyvin kulutustuotteiden palauttelun kannustimeksi ja sopivan suuruinen maksu taasen on tehokas keino vähentää joidenkin ei toivottujen tuotteiden käyttöä.

Hevosen raadon hävittämiseksi on mahdollista järjestää halutun muotoinen yhteisö, jossa osapuolet voivat sopia esimerkiksi palvelun järjestämisestä, kustannuksien kattamisesta ja ajoittamisesta sekä jäsenhinnoista. Jos pantti peritään kasvattajalta hevosen rekisteröimisen yhteydessä, voi kuitenkin olla vaikeaa saada maksua vyörytettyä hevosen seuraaville omistajille. Tällöin taloudellinen rasitus kohdistuisi vain kasvattajaan.

2.10 Hevosten loppusijoitus Ruotsissa

Ruotsissa on hevosia yli 280000. Ruotsissa hevosten teurastusmäärät ovat laskeutuneet vuodesta 1998 yli 6000 teurashevosesta noin 3000 teurastettuun hevoseen vuonna 2006. Vaihtoehtoina teurastukselle on hevosen lopettaminen ja käsittely käsittelylaitoksella. Toimintaa organisoii Svensk Lantbrukstjänst -niminen yritys. Yrityksellä on 13 sopimustoimijaa, jotka järjestävät kuolleiden hevosten kuljetuksen ja tarvittaessa myös eläimen lopetuksen. Hevosen lopetuksesta peritään 320 SEK ja kuljetuksesta 2800 SEK (kuljetukset Pohjois-Ruotsista 3300 SEK). Ruotsissa on kaksi eläinperäisten sivutuotteiden käsittelylaitosta, Kävlingessä ja Karlskogassa, joissa käsitellään 5000-6000 hevosta vuodessa. Muutamia kymmeniä hevosia tuhkataan valtion eläinlääketieteellisellä laitoksella Upsalassa. Hevosen hautaaminen (myös kaatopaikalle) edellyttää Ruotsissa lääninhallituksen lupaa. Luvan saamiseksi on hankittava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto.

3 TYÖRYHMÄN TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

3.1 Visio

Työryhmän mielestä hevosten teurastusta ja muuta loppusijoittamista tulee kehittää siten, että vuonna 2010:

Hevosen teurastaminen on mahdollista koko maassa eläinsuojelullisesti kohtuullisen kuljetusetäisyyden päässä. Hevosenomistajat pitävät teurastamista hyvänä tapana hevosen lopettamiseksi. Hevosen lihan markkinointia on tehostettu alan yhteisin toimin niin, että normaalikuntoisen hevosen teurastamisesta jää omistajalle voittoa. Kaikki Suomessa olevat hevoset on rekisteröity EU-vaatimusten mukaisesti ja lääkitsemissäädösten mukaiset merkinnät tehdään aina hevosen asiakirjoihin. Vaihtoehtoina teurastamiselle ovat koko maassa joko ruhon hävitys polttamalla tai hautaamalla asianmukaiset vaatimukset täyttävässä paikassa. Kuolleiden hevosten käyttämistä turkis- tai lemmikkieläinten rehuna edistetään toimintaan soveltuvilla alueilla.

3.2 Hevosen teurastuksen lisääminen

Työryhmän mielestä hevosen teurastuksen lisääminen on tärkein keino hevosten loppusijoituksen hoitamiseksi. Käyttö elintarvikkeena ja sivutuotteiden asianmukainen hyödyntäminen noudattavat kestävä kehityksen periaatteita. Teurastus asianmukaisessa teurastamossa on eläimen hyvinvoinnin kannalta hyvä lopetusvaihtoehto. Kotimaisen hevosen lihan tuotanto vähentää myös tuontitarvetta.

3.2.1 Teurastuskapasiteetin lisääminen määrällisesti ja alueellisesti

Työryhmän mielestä Suomessa tulisi vuonna 2010 olla kapasiteetti 2000 hevosen teurastamiseksi vuodessa. Riittävä ja säännöllinen lihan tarjonta on edellytys hevosen lihan markkinoiden kehittymiselle. Teurastamoverkoston laajentuminen koko maan kattavaksi lyhentää hevosten teuraskuljetusmatkoja sekä pienentää kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia. Lisäteurastuskapasiteettia tulee rahoittaa erilaisin yritysten investointiavustuksin. Esimerkiksi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpide 123:n puitteissa voitaisiin tukea mikroyritysten (alle 10 työntekijää) perustamis- ja laajennusinvestoinnit. Investointituen suuruus vaihtelee kansallisista tukialueista riippuen 20 - 35 prosenttiin investointikustannuksista. Hevosteurastus tulisi nostaa yhdeksi painopistealueeksi yritystukia ohjaavissa ohjelmissa ja suunnitelmissa.

Työryhmän käsityksen mukaan rahoitusta olisi tehokkainta suunnata jo muuta teurastustoimintaa harjoittaville yrityksille ja se myönnettäisiin hevosten teurastamisessa tarvittavien koneiden ja laitteiden hankintaan sekä tarvittaviin toimitilojen muutostöihin. Teurastuskapasiteettia voitaisiin lisätä myös liikkuvien teurastamojen avulla. He-

vosteurastuksen edistäminen tulisi huomioida erityisesti niiden TE-keskusten alueella, joilla ei ole hevosteurastamotoimintaa.

Vastuu: teurastamoyrittäjät, TE-keskukset, MMM

Rahoitustarve: 1 000 000 € vuodessa 3-5 vuoden ajan

3.2.2 Hevosen lihan kysynnän edistäminen ja hinnan korottaminen

Työryhmä ehdottaa, että käynnistetään tiedotuskampanja hevosenlihan elintarvikekäytön edistämiseksi. Tiedotuksen kohteena ovat hevosenlihan käyttäjät (mm. kokit, ravintolat, moderni hallikauppa).

Vastuu: Finfood, MMM

Rahoitustarve: 15 000 € vuodessa 3-4 vuoden ajan

Hevosen lihan käytön edistämiseksi tarvitaan tuotekehitystä. Tavoitteena tulee olla hevosen ruhon eri osien parempi hyödyntäminen elintarvikkeena, mikä osaltaan voi parantaa lihasta saatavaa hintaa. Hevosen lihan laadusta, ravitsemuksellisista ominaisuuksista sekä turvallisuudesta tarvitaan myös lisää tutkimustietoa. Hevosen lihan jatkojalostukseen liittyviä kehittämishankkeita voidaan tukea Manner-Suomen maa-seudun kehittämisohjelman toimenpiteen 124 kautta.

Vastuu: liha-alan yritykset, T&K-rahoittajat, Evira, yliopistot, tutkimuslaitokset

Rahoitustarve: 50 000 € vuodessa 3-4 vuoden ajan

Yksi olennaisimpia esteitä hevosten teurastamisen lisäämiselle on hevosen lihan alhainen hinta ja siten teurastuksen kannattamattomuus. Työryhmä on todennut, että lyhyellä tähtäimellä hevosen lihan hinta Suomessa on riippuvainen lihan maailmanmarkkinahinnasta. Työryhmän näkemyksen mukaan kotimaisen hevosenlihan tehokkaalla markkinoinnilla voidaan lisätä kysyntää ja sitä kautta myös nostaa lihan hintaa. Tällainen kehitys on tapahtunut viime vuosina poronlihamarkkinoilla.

Vastuu: hevosalan järjestöt, liha-alan yritykset

3.2.3 Teuraiden hankintalogistiikan (hankinta ja kuljetus) parantaminen

Nykyisen harvan hevosteurastamoverkon vuoksi hevosia joudutaan kuljettamaan pitkiä matkoja teuraaksi. Tämä lisää kustannuksia ja on eläinsuojelullisesti epätyytyttävää. Lapissa voidaan maksaa tukea hevosten kuljetuksille teuraaksi (keskimäärin 10 € hevosta kohden).

Työryhmä ehdottaa toteutettavaksi kokeiluhanketta teurashevosten hankinnan lisäämistavoista alueella, jossa ei ole hevosteurastamoita. Hankkeessa selvitetään 1) asianmukaisesti järjestetyn, ammattitaitoisen keräilyn ja kuljetuksen sekä 2) teuras-kuljetukseen suunnattavan tuen vaikutusta teurashevosten määrään ja laatuun. Teurashevosten keräilyn ja kuljetuksen järjestämisestä ja organisoinnista vastaa esim. alueen hevosjalostusliitto. Rahoitus kattaa keräilyn ja kuljetuksen järjestämisen, tiedotuksen, raportoinnin ja kuljetukseen suunnattavan tuen.

Vastuu: Hanketoimijat, alueelliset hevosjalostusliitot, eläinkuljetusyrittäjät

Rahoitustarve: 30 000 € 1 vuoden ajan

3.2.4 Hevosen sivutuotteiden käytön edistäminen

Työryhmä ehdottaa teetettäväksi selvityksen hevosen sivutuotteiden käyttömahdollisuuksista, markkinoinnista ja kannattavuudesta. Sivutuotteiden käyttökohteina tulisi selvittää turkis- ja lemmikkieläinrehut sekä hevosen vuotien ja jousien käyttö käsityömateriaalina.

Vastuu: Lihateollisuuden tutkimuskeskus, käsityöoppilaitokset

3.3 Muut hevosen loppusijoitustavat

3.3.1 Tuhkaus- ja hautauspalvelut

Hevosten tuhkaus- ja hautauspalveluita syntyy kysynnän mukaan. Työryhmä pitää informaation tuottamista loppusijoitustavasta sekä palveluntarjoajista tarpeellisena. Tietoa tulee levittää mm. eläinlääkäreiden sekä hevosalan järjestöjen kautta.

Vastuu: Neuvontaorganisaatiot, hevosalan järjestöt, hevoseläinlääkärit, hevostuhkaamot

3.3.2 Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitokset (ml. käyttö suoraan rehuksi)

Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitoksia on Suomessa vain muutama ja ne sijoittuvat alueellisesti Länsi-Suomeen. Lopetettujen tai itsestään kuolleiden hevosten toimittaminen näihin laitoksiin on kallista. Työryhmän mielestä ruhojen käsittely eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitoksessa on joissain tapauksissa parempi ratkaisu kuin ruhojen hautaaminen maastoon, mm. ympäristövaikutusten vuoksi. Työryhmä ehdottaa, että selvitetään yhdessä sivutuotelaitosten ja raatokeräily-yrittäjien kanssa logistinen palvelu hevosen raatojen kuljettamiseksi laitoksiin sekä edellytykset hevosten käsittelyyn laitoksissa.

Vastuu: Sivutuoteyritykset, Evira

3.4 Hevosen loppusijoitusta yleisesti tukevat toimet

3.4.1 Yleinen tiedotus

Työryhmä ehdottaa, että tuotetaan tiedotusmateriaalia ja järjestetään tiedotusta hevosen loppusijoitusvaihtoehtoihin liittyen. Tiedotuksen kohderyhmiä ovat eri hevosenomistajaryhmät, eläinlääkärit, oppilaitokset sekä hevosalan- ja neuvonnan or-

ganisaatiot. Tiedotusmateriaalin tuotannossa hyödynnetään soveltuvin osin ”Hyvää Hevosesta” –hankkeessa tuotettuja materiaaleja, joiden sisältö ajanmukaistetaan. Hyödyntämiskelpoisia materiaaleja ovat mm. hevosenomistajille suunnattu opas ”Kun on aika luopua – Tietoa hevosen lopettamisesta”, reseptivihkonen kuluttajille sekä tietopaketti hevosenlihasta ravitsemusalan ammattilaisille.

Vastuu: Hevosalan järjestöt, neuvontaorganisaatiot, MMM
Rahoitustarve: 10 000 € vuodessa 1-2 vuoden ajan

3.4.2 Hevosen lääkintään liittyvistä säännöksistä tiedottaminen

Työryhmän näkemyksen mukaan yksi keskeinen este hevosten teurastuksen lisäämiselle on epätietoisuus hevosen lääkintään liittyvistä säännöksistä. Kaikkia hevosen lääkityksiä ei merkitä asianmukaisesti hevosen tunnistusasiakirjaan. Toisaalta ei aina tiedetä, mitkä lääkkeet aiheuttavat hevoselle elinikäisen teurastuskiellon ja mitkä lääkkeet sallivat hevosen teurastamisen varoajan jälkeen. Tiedotusta tulee suunnata erityisesti eläinlääkäreille ja hevosenomistajille.

Vastuu: Evira, hevosalan järjestöt, eläinlääkärit
Rahoitustarve: 10 000 € vuodessa 1-2 vuoden ajan

3.4.3 Hevosten rekisteröinnin tehostaminen

Hevosten rekisteröintipakko on näillä näkymin tulossa voimaan koko EU:ssa lähivuosina. Suomessa on arviolta noin 5000 rekisteröimätöntä hevosta. Uuden EU-asetuksen toimeenpanovaihe on otollinen hetki myös tiedottaa rekisteröinnistä, lisätä rekisteröinnin kattavuutta sekä muuttaa tarpeen mukaan nykyisiä rekisteröintiin liittyviä toimenpiteitä ja maksukäytäntöjä. Hevosten aukoton rekisteröinti- ja tunnistusjärjestelmä on välttämätöntä, jotta hevosen elintarvike- ja sivutuotekäyttö toimii luotettavalla pohjalla. Tämän vuoksi työryhmä ehdottaa kampanjaa rekisteröimättömien hevosten saamiseksi rekisteriin. Tavoitteena on, että kaikille vuonna 2010 ja sen jälkeen rekisteröitäville hevosille asennetaan. Tietotekniikkaa tulisi hyödyntää rekisteröityjen hevosten tietojen seuraamisessa ja päivittämisessä aiempaa enemmän.

Osa hevosenomistajista on kokenut nykyisen hevosten rekisteröintijärjestelmän sekavaksi ja epätasa-arvoiseksi. Työryhmä esittää harkittavaksi hevosten rekisteröinnin yhteydessä tehtävien toimenpiteiden (tunnistus, mikrosiru, DNA-määritys ja rekisteröinti) sekä rekisteröintimaksujen yhdenmukaistamista. Lisäksi tulee selvittää, voidaanko toisessa EU-maassa rekisteröityjen hevosten uudelleenrekisteröintiä yksinkertaistaa.

Työryhmä on myös pohtinut muutaman kymmenen euron panttimaksun sisällyttämistä hevosen ja ponin rekisteröintimaksuun. Rekisterin pitäjä palauttaisi kyseisen panttimaksun hevosenomistajalle sen jälkeen, kun hevonen on ilmoitettu poistetuksi. Pantin palautus olisi hevosen poistotavasta riippumaton. Työryhmän mielestä on kuitenkin vielä arvioitava pantin kustannus-hyöty -suhdetta.

Vastuu: Suomen Hippos, hevosalan järjestöt, hevosenomistajat, MMM
Rahoitustarve: 65 000 € vuodessa 2-3 vuoden ajan

LIITE 1

Taulukko. Teurastettujen hevosten määrä sekä muut teurastettavat eläimet suurissa teurastamoissa (T) ja pienteurastamoissa (P) vuonna 2006 (Evira, 2007). Pienteurastamolla tarkoitetaan laitosta, jossa teurastetaan korkeintaan 20 eläinyksikköä viikossa ja 1000 eläinyksikköä vuodessa (hevonen on yksi eläinyksikkö). Pienteurastamolla ei ole oikeutta harjoittaa ulkomaankauppaa ilman eri hyväksyntää.

Nro	Teurastamo		Hevoset, kpl	Muut teurastettavat eläimet
1	T	Oulunseudun teurastamopalvelut Oy, Oulu	120	nauta, lammas, vuohi
2	T	Liha R. Hietanen, Vammala	314	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
3	T	Paimion Teurastamo Oy, Paimio	6	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
4	T	Veljekset Rönkä Oy, Kemi	69	nauta, lammas, vuohi,
5	T	Sata-Hämeen Teurastamo Oy, Vammala	145	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
6	T	Pouttu Oy, Kannus	180	nauta, emakko, sika
7	P	Lihapalvelu Veljekset Raanoja, Elimäki	3	lammas, vuohi, sika, villisika, hirvi
8	P	Kotiteurastamo Harri Hahtola, Isokyrö	10	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika, villisika, hirvi
9	P	Penan Liha, Janakkala	144	sika, villisika, hirvi
10	P	Koivikon Opetusteurastamo, Kitee	20	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
11	P	Kontiolahden Tukuturkis Tmi, Kontiolahti	1	lammas, vuohi
12	P	Tourun Tilateurastamo, Lavia	1	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika, villisika
13	P	Hannu Vainio Oy, Mäntsälä	17	nauta, lammas, vuohi, emakko, villisika, hirvi
14	P	Polvijärven Liha-Aitta, Polvijärvi	2	nauta, lammas, vuohi, sika, villisika, hirvi, karhu
15	P	Aitokka Oy, Pudasjärvi	7	nauta, lammas, vuohi, sika, villisika, strutsi
16	P	Jarmo Vuorenmaa, Ulvila	12	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
17	P	Paijan Tilateurastamo, Urjala	1	nauta, lammas, vuohi, emakko, sika
		YHTEENSÄ	1052	

LIITE 2

Taulukko. Tullin tilastotietoja hevosenlihan tuonnista Suomeen vuosina 2004-2007.

Tuore tai jäähdytetty								
Maa	2004		2005		2006		2007 toukokuu	
	kg	á hinta	kg	á hinta	kg	á hinta	kg	á hinta
Alankomaat			1500	1,47				
Belgia	1179	2,38						
Puola								
Ruotsi			54	4,83	216	5,73		
Brasilia			4727	2,33				
Meksiko			3866	3,05	48046	3,59	39481	2,72
Yhteensä	1179	2,38	10147	2,49	48262	3,60	39481	2,72
Jäädtytetty								
Maa	2004		2005		2006		2007 touko- kuu	
	kg	á hinta	kg	á hinta	kg	á hinta	kg	á hinta
Alankomaat			25	5,48				
Belgia	77600	1,29	1250	1,77				
Irlanti					18564	1,59		
Liettua			2425	2,19				
Puola	70000	1,27						
Ruotsi	21600	1,38			2261	12,21		
Tanska							609	1,61
Argentiina	12668	1,57	11072	2,29	26965	1,77	2848	3,48
Australia	54000	1,3	2425	1,6	85	3,13		
Brasilia	547104	1,18	879616	1,45	449880	1,60	183494	1,70
Kanada			75642	7,71	219273	1,58	191720	1,45
Meksiko	1560	2,63	4064	3,03	3116	3,14		
Uruguay	3410	3,44						
USA			22700	1,39			24000	1,70
Uusi-Seelanti	53909	1,12	143900	1,57	60888	1,62	24000	1,70
Yhteensä	841851	1,23	1143119	1,50	781032	1,66	426671	1,60

MMM:n vuonna 2007 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2007:1 Maatalouspolitiikan vaihtoehdot –työryhmä
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-314-0
- 2007:2 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu -jaosto
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-315-7
- 2007:3 Patoturvallisuustyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-317-1
- 2007:3a Dammsäkerhetsarbetsgruppens slutrapport
ISBN 978-952-453-334-8
- 2007:4 Rapport från arbetsgrupp för att utarbeta system för administration av landskapet Ålands stöd ur EU:s landsbygdsfond (EJFLU) för kommande programperiod
ISBN 978-952-453-318-8
- 2007:5 Geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevien Bonnin ohjeiden kansallinen toimeenpano. Taustaselvitys, Helsinki 2006
ISBN 978-952-453-319-5
- 2007:6 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten laboratoriopalvelujen rationalisointi
ISBN 987-952-453-320-1
- 2007:7 Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto
ISBN 978-952-453-321-8
- 2007:8 Luonnonvarojen ja elintarviketalouden talous- ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kehittäminen.
Selvitysmies Ilkka P. Laurilan arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-322-5
- 2007:9 Luonnonvara-alan teknologisen tutkimuksen kehittäminen
Selvitysmies Markku Järvenpään arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-323-2
- 2007:10 Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelun täydentäminen.
Metsähallituksen ja luontojärjestöjen ns. dialogiratkaisun jatkotoimenpiteet
ISBN 978-952-453-325-6
- 2007:11 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän 2. väliraportti
ISBN 978-952-453-326-3

- 2007:12 Maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä
ISBN 978-952-453-327-0
- 2007:13 Artiklan 141 mukaista tukea valmistelleen työryhmän raportti
ISBN 978-952-453-328-7
- 2007:14 Luonnonvara-alan bioteknologinen tutkimus ja sen kehittäminen.
Selvitysmies Jouni Aallon arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-333-1
- 2007:15 Eläinlääkintähuoltotyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-338-6
- 2007:16 Sukevan vankilatilan geenipankkikarjan säilyttämisvaihtoehdot
kustannusvaikutuksineen
ISBN 978-952-453-345-4

ISBN 978-952-453-346-1
ISSN 0781-6723